

Jaarverslag 2010 SARWGG

Beste lezer,

Het jaar 2010 was een boeiend en productief werkjaar voor de SARWGG. De raad heeft maar liefst zeventien adviezen afgeleverd. Dit waren stuk voor stuk degelijke adviezen. Denken we maar aan de visienota 'Maatschappelijk Verantwoorde Zorg', het advies over de Vlaamse Sociale Bescherming of de reflectienota Eerstelijnszorg. Om er maar enkele te noemen.

Ik ben ervan overtuigd dat we in het jaar 2011 er ook in zullen slagen om rond moeilijke thema's zoals marktwerking en integrale zorg een degelijk onderbouwde en maatschappelijk gedragen visie te ontwikkelen. Een visie die fundamentele beleidskeuzen kan helpen voorbereiden. Dat is onze rol die we dag in dag uit willen opnemen. Moeten opnemen.

Jan De Maeseneer
Voorzitter SAR WGG

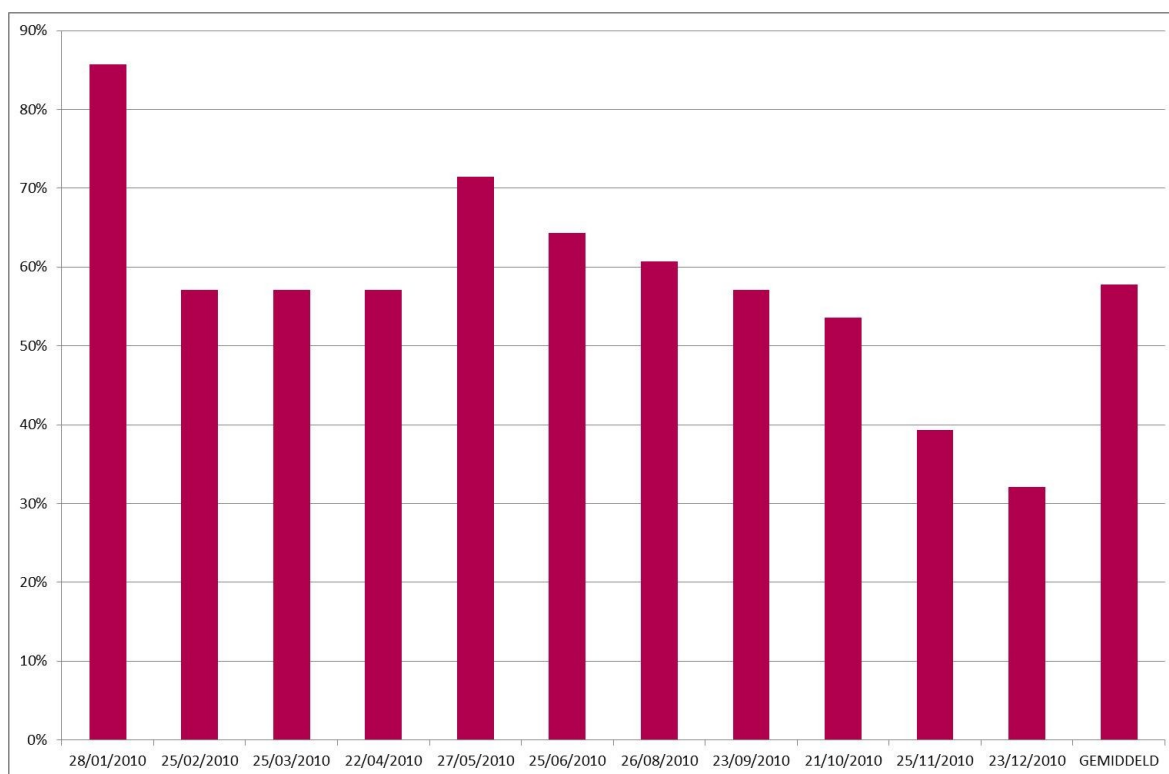
Werking in enkele cijfers

De SARWGG werd operationeel in september 2009 en kende in 2010 dus zijn **eerste volledige werkjaar**. Volgens afspraak volgde in september 2010 professor **Jan De Maeseneer** de heer Peter Degadt op als voorzitter van de raad. Mevrouw Annemie Drieskens en de heer Michel Debruyne bleven aangesteld als ondervoorzitters van de raad. Zij drieën vormen het dagelijks bestuur van de raad. Hun mandaat loopt nog tot augustus 2011.

Het secretariaat van de raad bestaat uit één secretaris (Gunter Naets), twee beleidsmedewerkers (Barbara Krekels en Bilal Benyaich) en een assistente (Lieve Van den Heuvel).

De 28 leden van de raad vergaderden **11 keer in plenaire raadsvergadering** en **28 keer in werkgroepen**. Gemiddeld waren 16 leden aanwezig in de raadsvergaderingen, dat is ongeveer 60%.

Percentage aanwezige leden SARWGG in de raadsvergaderingen van 2010

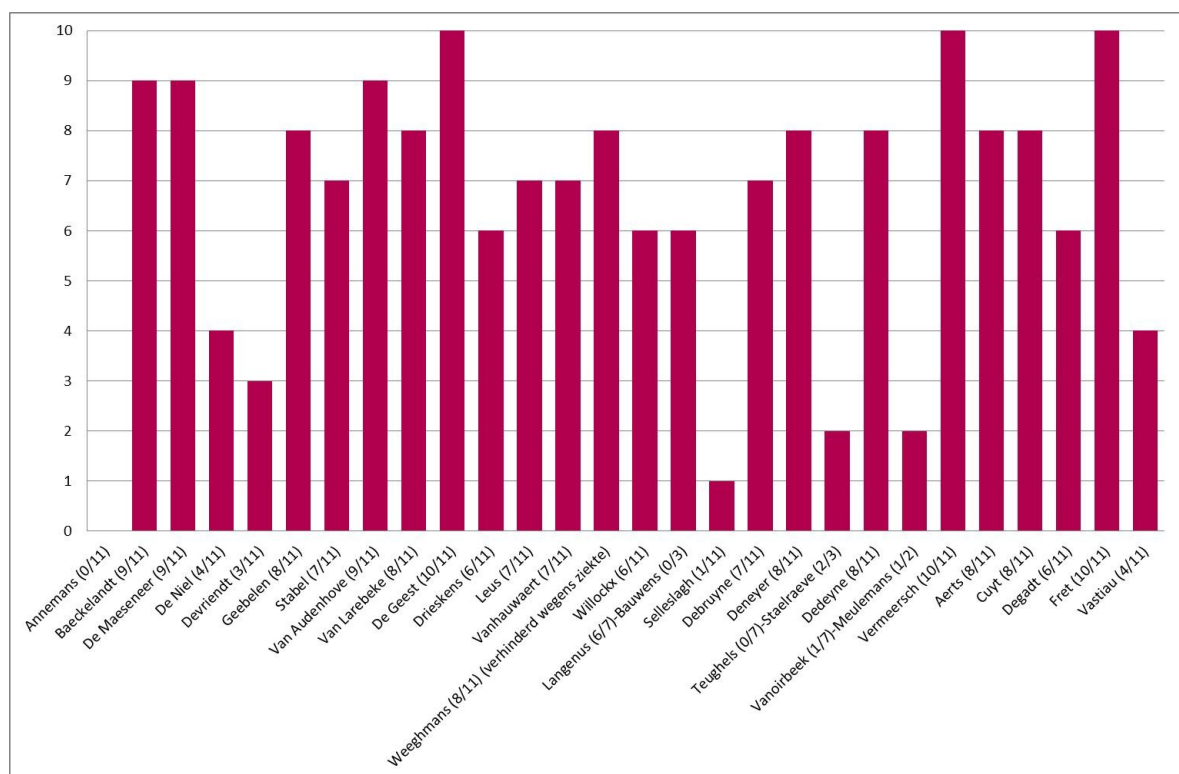

Aanwezigheden op de 11 vergaderingen van de SARWGG in 2010

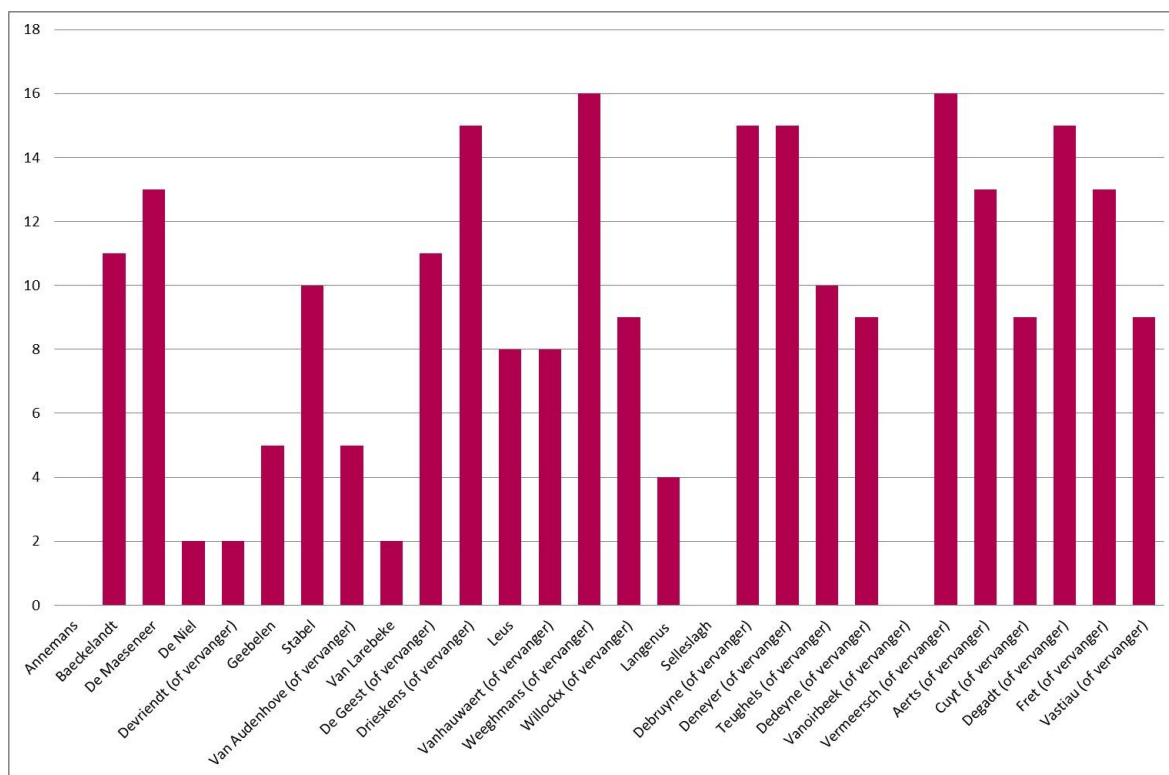
In de loop van 2010 werden drie leden van de raad vervangen. Mevrouw Teughels werd vervangen door mevrouw Staelraeve, de heer Langenus door de heer Bauwens en de heer Vanoirbeek door de heer Meulemans.

De SARWGG vergaderde 11 keer in een raadsvergadering. Gemiddeld was elk lid op 6,5 raadsvergaderingen aanwezig.

Aanwezigheden op de 11 vergaderingen van de SARWGG in 2010

Aanwezigheid van de leden of hun vervangers in de werkgroepen

Missie en visie

De SARWGG adviseert de Vlaamse overheid op strategisch niveau over het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid. We formuleren beleidsvoorstellen en schrijven mee aan de algemene beleidsvisie over het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid in Vlaanderen.

De strategische adviesraad wenst in zijn rol als adviesverlener het **brede gamma van adviezen** te gebruiken. Hij wil deze advisering dus niet beperken tot de bij decreet verplichte adviesvragen, met name de reactieve adviezen over ontwerpdecreten en ontwerpbesluiten van strategisch belang die de Regering principieel heeft goedgekeurd. De raad ziet zijn opdracht en speelruimte breder, en wenst dan ook op andere momenten van het beleidvormingsproces gehoord te worden, dan wel van zich te laten horen.

De adviesraad richt zich in zijn adviesrol prioritair op de hoofdlijnen van het beleid en volgt en interpreteert de maatschappelijke ontwikkelingen en doelen in dit beleidsdomein. De raad wil het Vlaamse beleid adviseren vanuit een grondhouding die inzet op **relevantie, equity, kwaliteit, effectiviteit, doelmatigheid, participatie, duurzaamheid en innovatie**. De SARWGG wil telkens het onderwerp, het thema of de problematiek die hij in zijn advies

behandelt, toetsen aan deze criteria. De relevantie zal hierbij als eerste toetssteen gebruikt worden, terwijl de gezinsdimensie als element van de participatie zal beoordeeld worden.

Om deze missie en visie waar te maken treedt de raad op als evaluator van de regelgeving en als inspirator en agendasetter. De raad streeft ernaar om zijn adviezen en beleidsvoorstellen een zo ruim mogelijk **maatschappelijk draagvlak** te geven en **bruggen te slaan** tussen en binnen de beleidsvelden van het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid.

U kunt de hele missie- en visieverklaring van de SARWGG lezen op www.sarwgg.be [1]

Overleg met de Vlaamse beleidsmakers

De raad overlegde met **minister Vandeurzen** en was twee maal te gast in de commissie Welzijn, Volksgezondheid, Welzijn en Armoedebeleid van het **Vlaams Parlement**. Bij de opmaak van enkele adviezen nodigde de raad **medewerkers** van de ministers Vandeurzen en Lieten in een hoorzitting uit.

Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid

De Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid was te gast op **2 maart 2010** in de commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid van het Vlaams Parlement. De heer Peter Degadt (voorzitter), mevrouw Annemie Drieskens (ondervoorzitter) en de heer Gunter Naets lichtten de leden van de commissie in over de werking van de SARWGG. Ook het werkprogramma van de raad werd er voorgesteld. U kunt het verslag van deze gedachtewisseling lezen op: <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2009-2010/g479-1.pdf> [2]

Op dinsdag **12 oktober 2010** lichtte professor De Maeseneer als voorzitter van de SARWGG het advies over Flanders' Care toe in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid in het Vlaams Parlement. Nadat de hoofdlijnen van het advies werden toegelicht, volgde een gedachtewisseling met de leden van de commissie. U leest het verslag van deze activiteit op: <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g61-2.pdf> [3]

Vlaams minister Vandeurzen, bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Op **6 december 2010** overlegde het dagelijks bestuur van de SARWGG (de heer Jan De Maeseneer (voorzitter), mevrouw Annemie Drieskens (ondervoorzitter) en Gunter Naets (secretaris) met de heer Jo Vandeurzen en zijn kabinetschef (mevrouw Karine Moykens)). In dit overleg werd teruggeblikt op het geleverde werk van de adviesraad en de samenwerking met de minister.

De raad stelde vast dat zelden een **reactie van de minister** over het afgeleverde advies ontvangen werd. In bepaalde gevallen werd het advies wel opgenomen in een ontwerpdecreet of een ontwerpbesluit (cf. Decreet over relatiebemiddeling). Om deze informatie ook aan de raad te bezorgen werd afgesproken om de opvolging van de adviezen door de minister op volgende wijze te organiseren:

- Wanneer de adviesraad een omstandig advies uitbrengt kan dit aan de minister mondeling toegelicht en met hem besproken worden.
- Bij korte(re) adviezen ontvangt het secretariaat - bij de volgende stap in het beleidsvoeringproces - een bericht met een korte reflectie over het advies.

Hoorzittingen

Bij het advies over de visienota Vlaamse Sociale Bescherming

Tijdens de raadsvergadering van **27 mei 2010** heeft mevrouw Karine Moykens, kabinetschef van Minister Vandeurzen, de visienota omstandig toegelicht. Ter voorbereiding van het advies werden enkele deskundigen gehoord: Op **3 juni 2010** waren Prof. Dr. Cantillon en Prof. Dr. Pacolet te gast en op **15 juni 2010** werd de heer J. Van Praet gehoord.

Bij het advies over de nota Risicobeheer

De SARWGG, de SERV en de Minaraad organiseerden op **7 december 2010** een hoorzitting in voorbereiding van het advies over de nota 'risicobeheer – omgaan met onzekerheden'. De experts die hun visie en aandachtspunten op het gebied van risicobeheer hebben toegelicht, waren professor Kathleen Van Heuverswyn (HUB), professor Ilse Loots (UA), professor emeritus Wim Passchier (Maastricht University), dr. Hans Reynders (LNE) en de heer Rudi Torfs (VITO).

Bij de conceptnota Flanders' Care

In de voorbereiding van het advies heeft de raad een hoorzitting georganiseerd op **7 september 2010** met volgende sprekers: de heer Peter Raeymaekers (raadgever van Vlaams minister Vandeurzen voor Flanders' Care) en de heer Johan Hellings (voorzitter van de stuurgroep Flanders Care).

Bij het advies over de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

In de opmaak van het advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding vond op **25 maart 2010** een gedachtewisseling plaats tussen de raad en de heer Benny Biets, adjunct-kabinetschef van minister Lieten.

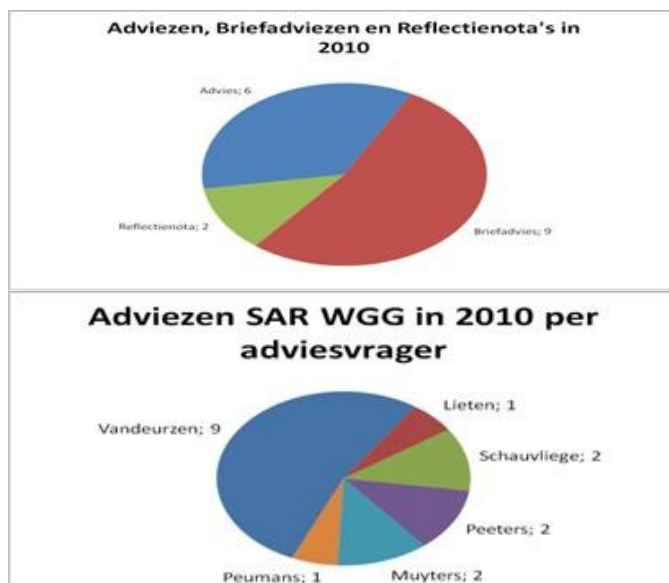
Bij de opmaak van het advies over Marktwerking, Commercialisering en Zorg

- **22 april 2010**: Marktwerking en de zorgmarkt voor Personen met een Handicap: Professor Jef Breda (UA) en drs. Hans Gevers (UA)
- **27 mei 2010**: Marktwerking en de rol van de EU: Professor Johan Put (KUL) en drs. Maarten Janssens (KUL)

- **7 oktober 2010:** Kwaliteitsnormen en Kwaliteitsborging: Drs. Helene Beard (directeur NIAZ) en professor Arthur Vleugels (KUL)
- **9 november 2010:** Marktwerking in internationaal perspectief: Professor Allyson Pollock (VK) en Erik Schokkaert (KUL/UCL)

Advisering in enkele cijfers

In 2010 werden **17 adviezen** afgeleverd, waarvan 15 op vraag en 1 op eigen initiatief. Van de 17 adviezen van de SARWGG in 2010 waren er 9 korte adviezen (briefadviezen), 2 reflectienota's en 6 uitgebreide adviezen. Hiermee vult de raad zijn ambitie in om zowel vooraf (met een proactief advies), in het begin (met een klankbordadvies) als op het einde (met een reactief advies) van het beleidsvormingsproces te adviseren.

Negen adviezen waren bestemd voor Vlaams minister Vandeurzen, telkens twee voor de Vlaamse ministers Schauvliege, Peeters en Muyters en één voor Vlaams minister Lieten. De raad leverde één advies af op vraag van het Vlaams Parlement.

Vijftien van de zeventien adviezen werden in **consensus** goedgekeurd door de raad. Twee adviezen werden bij meerderheid aangenomen, waarbij in beide gevallen door één lid een minderheidsstandpunt aan de tekst toegevoegd.

Overzicht adviezen 2010

De raad gaf 17 adviezen in 2010. Alle adviezen werden afgeleverd binnen de gestelde adviestermin.

In de onderstaande tabel worden de adviezen opgelijst. U leest er eveneens of het advies afgeleverd werd op eigen initiatief (proactief advies of klankbordadvies) dan wel op vraag van een minister of het Vlaams Parlement (reactief advies).

In de eerste kolom kan u doorklikken naar de publicatie van het advies op onze website. In de laatste kolom kan u doorklikken naar de krachtlijnen van het advies.

advies	datum	bezorgd aan	krachtlijnen advies
Proactief advies			
Reflectienota over de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2010-2011 [4] (na schriftelijke procedure)	12.11.2010	minister Vandeuren	Beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin [5]
Klankbordadviezen (op visienota of conceptnota)			
Advies over de visienota Vlaamse Sociale Bescherming [6] (na vergadering)	05.07.2010	minister Vandeuren	Vlaamse sociale bescherming [7]
Advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 [8] (na vergadering)	12.05.2010	minister Lieten	Actieplan armoedebestrijding [9]
Advies over de Visienota Kinderopvang [10] (na vergadering)	05.07.2010	minister Vandeuren	Visienota kinderopvang [11]
Advies Flanders' Care [12] (na hoorzitting en vergadering)	30.09.2010	voorzitter VP Jan Peumans	Flanders' Care [13]
Reflectienota eerstelijnszorg [14] n.a.v. de Conferentie Eerstelijnsgezondheidszorg (na werkgroep)	29.09.2010 10.11.2010	minister Vandeuren	Reflectienota eerstelijnszorg [15]
Advies Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling [16] (na schriftelijke procedure)	29.09.2010	minister-president Peeters	Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling [17]
Advies over de nota 'risicobeheer - omgaan met onzekerheden' [18] (na hoorzitting en schriftelijke procedure)	24.12.2010	minister Schauvliege	Nota risicobeheer [19]
Advies over het Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 [20] (na schriftelijke procedure)	24.12.2010	minister-president Peeters	Hervormingsprogramma Europa 2020 [21]
Reactieve adviezen (op ontwerp van decreet/besluit)			
Briefadvies over Relatiebemiddeling [22] (na schriftelijke procedure)	06.01.2010	minister	Relatiebemiddeling [23]

advies	datum	bezorgd aan	krachtlijnen advies
Proactief advies			
		Vandeurzen	
Briefadvies wijzigingsdecreet lokaal sociaal beleid (rechtenverkenner) [24] (na schriftelijke procedure)	08.01.2010	minister Vandeurzen	Lokaal sociaal beleid [25]
Advies normering straling van zendantennes [26] (na hoorzitting en vergadering)	24.06.2010	minister Schauvliege	Normering zendantennes [27]
Advies begeleiding van de aanpassing van de begroting 2010 [28] (na schriftelijke procedure)	28.04.2010	minister Muyters	Aanpassing begroting 2010 [29]
Briefadvies zorg- en bijstandsverlening [30] (na schriftelijke procedure)	22.07.2010	minister Vandeurzen	Zorg- en bijstandsverlening [31]
Briefadvies Decreet Zorgverzekering [32] (na schriftelijke procedure en raadsvergadering)	14.09.2010	minister Vandeurzen	Zorgverzekering [33]
Advies wijziging decreet tot oprichting IVA Kind & Gezin [34] (Vertrouwenscentra Kindermishandeling)(na schriftelijke procedure en raadsvergadering)	17.09.2010	minister Vandeurzen	Vertrouwenscentra kindermishandeling [35]
Advies over het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2011 [36] (na raadsvergadering)	26.10.2010	minister Muyters	Programmadecreet begroting 2011 [37]

Krachtlijnen adviezen 2010

Vlaamse sociale bescherming

Advies over de conceptnota Vlaamse sociale bescherming

De SARWGG is tevreden dat er werk gemaakt wordt van het betaalbaarder maken van de zorg. De regering spitst zich toe op de zorgverzekering, de maximumfactuur in de thuiszorg, het begrenzen van de kostprijs in de residentiële opvang, de basishospitalisatieverzekering en de premie voor jonge kinderen. Hoe positief ook, we moeten ons wel bewust zijn dat contexten zoals arbeid, onderwijs en huisvesting eveneens bepalend zijn voor een adequate sociale bescherming.

De SARWGG wil dat de regering vanuit **vier principes** vertrekt bij het uittekenen van een systeem om de **zorg betaalbaarder** te maken:

1. **toegang** bieden tot kwaliteitsvolle zorg voor iedereen;
2. prioriteit geven voor zorg vanuit de vragen, noden en behoeften van de **gebruiker**;
3. prioriteit verlenen aan de meest **kwetsbaren** en
4. de Vlaamse sociale bescherming **versterkt** de federale sociale zekerheid.

Voor elk van de maatregelen in het basisdecreet stelde de adviesraad de vraag of deze relevant en doelmatig is om de betaalbaarheid van de zorg te verbeteren. De SARWGG kwam tot de volgende conclusies.

Drie van de maatregelen krijgen een **positieve beoordeling**: zowel de **zorgverzekering, de maximumfactuur in de thuiszorg (MAF)** als het **begrenzen van de kostprijs in de residentiële zorg** zijn relevante en doelmatige maatregelen. Om de doelmatigheid te verzekeren, benadrukt de raad dat administratieve eenvoud essentieel is. Dit vormt zeker voor de MAF een uitdaging. Ook één uniforme uitvoeringsinstantie voor alle maatregelen kan de transparantie bevorderen. De doelmatigheid van de zorgverzekering kan nog versterkt worden door het welvaartsvast maken van de uitkeringen en de tegemoetkoming nog meer in functie van draagkracht van de zorgbehovende uit te keren. De raad doet ook twee aanvullende voorstellen om de kostprijs van de residentiële zorg te begrenzen. Ten eerste het forfait van de zorgverzekering verhogen en ten tweede de subsidiëring van de omkadering van de residentiële ouderenzorg verbeteren zodat de effectieve kost niet volledig ten laste van de bewoner komt.

De SARWGG heeft vragen bij de relevantie en de doelmatigheid van de **Vlaamse hospitalisatieverzekering en de Vlaamse premie voor jonge kinderen**. Voor de raad kan de Vlaamse hospitalisatieverzekering relevant zijn indien voorrang gegeven wordt aan chronische, cyclische en langdurige zorg. De raad vreest echter dat een Vlaamse hospitalisatieverzekering kosteninducerend zal werken en dus weinig doelmatig is. De Vlaamse Regering wil in het kader van een preventief beleid een Vlaamse premie voor jonge kinderen in het leven roepen. De raad vraagt om deze premie op vlak van doelmatigheid te onderzoeken en na te kijken of deze maatregel, binnen het beschikbare budget, de beste optie is om preventief te werken naar gezinnen en kinderen.

Documenten:

[Advies over de visienota Vlaamse Sociale Bescherming](#) [38]

Actieplan armoedebestrijding

Advies bij de opmaak van het Vlaams Actieplan voor Armoedebestrijding

De Vlaamse coördinerende minister van Armoedebestrijding stelde de raad de vraag om op basis van een ontwerpversie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) prioritaire strategische doelstellingen naar voren te schuiven.

Van een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding verwacht de raad dat de opgesomde **doelstellingen en acties effectief gericht zijn op armoedebestrijding**. Nu worden immers vaak doelstellingen en acties opgenomen die gefocust zijn op doelen binnen een bepaald beleidsdomein en daarbij in tweede orde ook nog een gunstig neveneffect hebben op armoedebestrijding. Uiteraard kunnen dit soort acties een positieve bijdrage leveren aan de armoedebestrijding, toch moet van een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding meer kracht uitgaan.

Eerst wijst de raad een aantal **kenmerken** aan waaraan het **horizontaal armoedebeleid** moet voldoen om doeltreffend te zijn:

- Het armoedebeleid moet een concrete, meetbare invulling krijgen.
- Er moeten verbindingen en samenwerkingsverbanden met andere beleidsniveaus tot stand worden gebracht.
- Het permanent armoedeoverleg (PAO) is één van de instrumenten om een integraal beleid te voeren, en heeft dus een sterk(er) mandaat nodig.
- Het beleid wordt gemaakt samen met de mensen die in armoede leven.
- Bij het schrijven van alle belangrijke decreten moet systematisch een armoedetoets gehanteerd worden.

De raad meent ook dat in het VAPA voldoende aandacht moet gaan naar een **visie op langere termijn**, waarbij ook aandacht gaat naar nieuwe risicogroepen en naar methoden om te vermijden dat zij in armoede terechtkomen.

De raad legde in zijn advies de focus op doelstellingen en acties ter bestrijding van armoede die te maken hebben met het beleidsdomein welzijn, gezondheid en gezin. De raad stelde zich hierbij vooral de vraag welke maatregelen expliciet kunnen **voorkomen dat mensen in armoede terecht komen** of dat mensen in armoede blijven vastzitten. Om resultaatgericht te werken heeft de raad zich daarenboven toegespitst op de vraag welke hefboomen de Vlaamse Regering heeft – voor het domein welzijn, gezondheid en gezin – om een effectief armoedebeleid te voeren. Zonder exhaustief te willen zijn, stelt de raad een aantal concrete armoedemaatregelen voor over welzijn, gezondheid en gezin.

Documenten:

[Advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014](#) [39]

Normering zendantennes

Advies over de normering van elektromagnetische golven van vast opgestelde zendantennes

De raad gaf aan de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de normering van vast opgestelde zendantennes voor elektromagnetische golven tussen 10 MHz en 10 GHz. Het besluit legt een norm vast voor elektromagnetische golven die vast opgestelde zendantennes uitzenden. Er zijn immers aanwijzingen dat deze elektromagnetische golven, afhankelijk van onder meer de frequentie en het uitgestraalde vermogen, schadelijke effecten kunnen veroorzaken bij de mens en het leefmilieu.

De raad vraagt in zijn advies dat de Vlaamse Regering in aanvulling op de voorgestelde statische normering ook een echt beleid uitwerkt dat vanuit een dynamisch lange termijn perspectief **actief technologische innovaties stimuleert** die moeten leiden tot lagere stralingsniveaus. Ook is een **maatschappelijk debat** nodig over de gewenste evolutie van het telecomnetwerk op lange termijn, waarin de kwaliteit van de gewenste telecomediensten, de gezondheidsrisico's, de kosten van investeringen en andere maatschappelijke aspecten aan bod komen.

Verder dringt de raad aan op een **geïntegreerde informatiecampagne**, een deskundig aanspreekpunt en een toegankelijke webstek over alles wat met straling te maken heeft. Daarbij moet bijzondere aandacht gaan naar de mogelijkheden die GSM-gebruikers, in het bijzonder kinderen en jongeren vanwege hun extra gevoeligheid, hebben om via de aanpassing van hun gedrag de gezondheidsrisico's te beperken.

Tot slot vraagt de raad dat de nodige maatregelen genomen worden opdat de voorgestelde regelgeving snel en degelijk in de praktijk kan uitgevoerd worden en resultaat kan hebben.

Documenten:

[Advies normering straling van zendantennes](#) [40]

Flanders' Care

Op vraag van het Vlaams Parlement gaf de raad advies over Flanders' Care, dat deel uitmaakt van het Vlaanderen in Actie-project van de Vlaamse Regering.

De raad is van oordeel dat Flanders' Care een goed initiatief is dat aanmoediging verdient. Flanders' Care berijdt zowel het economische als het zorgspoor. Voor de SARWGG is het evident dat innovatieve initiatieven in de eerste plaats ten dienste moeten staan van de zorgagenda.

De raad roept de Vlaamse Regering op om **keuzes te maken en prioriteiten te stellen**. Welzijnssectoren maar ook preventieve en geestelijke gezondheidszorg moeten centraal staan in Flanders' Care. Flanders' Care moet werk maken van innoverende dwarsverbindingen

tussen Welzijn en Gezondheid waarna een vervolgbeleid de innovaties een structurele plaats moet geven in het welzijns- en gezondheidslandschap.

Volgende vragen zijn hierbij van primordiaal belang:

- Waar – in welke zorgvorm of sector - is de **grootste meerwaarde** realiseerbaar?
- Waar kunnen er **innovatieve dwarsverbindingen** gelegd worden tussen Welzijn en Gezondheid?
- Kan deze keuze verder gezet worden in een structureel, ondersteunend of **flankerend beleid**?

De raad maakte een aantal opmerkingen over de richting die men met Flanders' Care wil uitgaan:

- De SARWGG stelt zich vragen over de al bij al beperkte omvang van het budget dat voorzien wordt voor het **zaaifonds**.
- Excelleren moet in een Europese context gebeuren. De opbouw van referentiecentra houdt grote opportuniteiten in. **Referentiecentra** waarin **kwaliteit en toegankelijkheid** gegarandeerd worden, kunnen een belangrijk gegeven zijn in Europa als er gestreefd wordt naar **schaalvoordelen** en als elk land of elke regio zijn troeven identificeert in samenspraak met de andere landen/regio's.
- De raad is verheugd dat Flanders' Care wil inzetten op **zorgtechnologie** voor ouderen en mensen met een beperking. Technologische hulpmiddelen versterken immers de zorgbehoevende in zijn natuurlijke omgeving. **Empowerment, waardigheid en zelfredzaamheid** worden hiermee gestimuleerd, wat belangrijk is.

Tot slot vraagt de raad dat de **toegankelijkheid en de kwaliteit van innovaties** verzekerd wordt. Hiervoor is een aangepast kader nodig, een **flankerend beleid**, dat de innovaties een structurele en toegankelijke plaats geeft in Vlaanderen. Dit flankerend beleid moet meerduidig zijn en dus per definitie het **beleidsdomein en het bevoegheidsniveau overschrijden**.

Documenten:

[Advies Flanders' Care](#) [41]

Visienota kinderopvang

Advies over de visienota over het decreet kinderopvang

De SARWGG besliste om het advies van het Raadgevend Comité van Kind & Gezin (d.d. 5 mei 2010) over deze visienota bij te treden.

Daarbovenop wenste de raad ook in te gaan op de Europese regelgeving. De raad vroeg de Vlaamse Regering uitdrukkelijk om te onderzoeken in welke mate kinderopvang zoals neergeschreven in de visienota onder het toepassingsgebied valt van het **Europese**

Verdrag betreffende de werking van de EU en de Richtlijn betreffende diensten op de interne markt van 12 december 2006. De raad is van oordeel dat kinderopvang in Vlaanderen geëxpliciteerd moet worden als een **dienst van algemeen belang**.

Documenten:

[Briefadvies over de visienota Kinderopvang](#) [42]

Reflectienota eerstelijnszorg

Reflectienota over de eerstelijnszorg n.a.v. de Conferentie Eerstelijnsgezondheidszorg

De raad koos voor een dubbel spoor.

1. In een eerste reflectie wilde de raad graag zijn bijdrage leveren aan het debat in het kader van de Conferentie eerstelijnsgezondheidszorg.
2. Daarnaast voelt de raad de noodzaak aan om hierover verder te reflecteren vanuit een breder perspectief.

Het perspectief dat de raad hanteert is drieledig.

1. De focus op de eerste lijn is zinvol, mits gekaderd in een **integrale zorgbenadering**, en sluit aan bij internationale ontwikkelingen. De eerste lijn moet beter georganiseerd en ondersteund worden in functie van het streven naar integrale zorg. Daarom is het zo belangrijk dat dwarsverbindingen ook belicht worden, zowel horizontaal tussen de verschillende eerstelijnsactoren, als verticaal tussen de nulde, eerste, tweede en derde lijn.
2. De focus van de Conferentie ligt op de gezondheidszorg. Zonder afbreuk te willen doen aan deze keuze, opteert de raad ervoor om, vanuit zijn eigen missie en vanuit de integrale zorgbenadering, een breder kader te hanteren. De raad wenst de **transversale verbindingen** te duiden tussen alle sectoren die over het welzijn en de gezondheid van de mensen in Vlaanderen gaan. Het zou een gemiste kans zijn om nu niet de relatie tussen welzijn en gezondheid in Vlaanderen onder de loep nemen. De diagnose dat er in Vlaanderen nog steeds te weinig samenwerking tussen de welzijns- en gezondheidssectoren bestaat, werd al eerder gesteld. Het is nu zaak om concreet aan te geven op welke wijze **dwarsverbindingen tussen gezondheid en welzijn** tot stand kunnen komen en welke hefboomen hiertoe zullen gehanteerd worden.
3. De raad meent ook dat een visie op de organisatie van de eerste lijn en van de zorg in het algemeen moet **vertrekken vanuit de empowerment van de persoon** met zorgbehoefte en zijn naaste omgeving.

Documenten:

[Reflectienota eerstelijnszorg](#) [43]

Nota risicobeheer

Advies over de nota 'risicobeheer – omgaan met onzekerheden'

De SARWGG evalueert de doelstelling die beoogd wordt met de nota 'risicobeheer – omgaan met onzekerheden' als een belangrijke eerste aanzet in de operationalisering van het **voorzorgsprincipe**. In die zin vult deze nota een lacune in, wat noodzakelijk is.

Niettemin ziet de raad enkele verbeterpunten in de nota. Het is voor de raad van belang om risico's **niet gefragmenteerd** te benaderen maar op een zo eenduidig en geïntegreerd mogelijke wijze. Hiermee samenhangend impliceert een geïntegreerde benadering ook dat er wordt samengewerkt over beleidsdomeinen heen. Een integrale aanpak kan aangewend worden om in eerste instantie het belangrijke '**wie-doet-wat-debat**', dat grotendeels ontbreekt in de nota, aan te zwengelen, maar moet ook meer reliëf aanbrengen in de werklijst van dossiers waarop de nota van toepassing is.

Verder veronderstelt preventie en voorzorg ook meer aandacht voor het tijdig communiceren met en **informer**en van de bevolking. Naast risicocommunicatie hoort een a priori informatieverstrekking, die zoveel als mogelijk op evidentie gebaseerd is, plaats te krijgen in de nota.

De raad vraagt tot slot specifieke aandacht in de nota voor mensen die omwille van redenen die eigen zijn aan een fysieke en/of mentale conditie, of omgevingsfactoren, extra gevoelig kunnen zijn voor bepaalde risico's (bijv. kinderen).

Documenten:

[Advies risicobeheer](#) [44]

Relatiebemiddeling

Briefadvies over het Voorontwerp van decreet tot opheffing van het decreet van 10 november 1993 houdende maatregelen tot kwaliteitsverbetering van de dienstverlening door huwelijks- en relatiebemiddelaars

De SARWGG had **geen opmerkingen bij de opheffing van het decreet** omdat het potentiële rechtsonzekerheid voorkomt en administratieve lasten vermindert.

De SARWGG vroeg wel dat ook de Vlaamse overheid er voldoende over zou waken dat misbruiken bij de huwelijks- en relatiebemiddeling vermeden worden.

Tot slot pleitte de SARWGG er voor dat de Vlaamse overheid regelmatig de noodzakelijkheid van zijn regelgeving nagaat. Op die manier zouden niet alleen verouderde, maar ook de regels die er niet toe doen, kunnen afgebouwd worden. Efficiëntie en doelmatigheid moeten in de evaluatie van de regelgeving voorop gezet worden en in alle werkvormen moeten het werkveld en de gebruikers bij deze evaluatie betrokken worden.

Documenten:

[Briefadvies over relatiebemiddeling](#) [45]

Lokaal sociaal beleid

Briefadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 19 maart 2004 betreffende het lokaal sociaal beleid (rechtenverkenner)

Met het voorontwerp van decreet werd een algemeen wettelijk kader gecreëerd voor de rechtenverkenner en voor het ophalen en verwerken van persoonsgegevens binnen de rechtenverkenner. De SARWGG vindt de decretale verankering van de rechtenverkenner een **belangrijke stap vooruit** en maakte in zijn advies geen opmerkingen bij de bepalingen van dit decreet, onder voorbehoud van het advies van de Commissie voor de bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

Documenten:

[Briefadvies over de rechtenverkenner](#) [46]

Zorg- en bijstandsverlening

Briefadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van artikel 4 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende de zorg- en bijstandsverlening

Ter gelegenheid van de Interministeriële Conferentie op 14 december 2009 werd door alle betrokken gezondheidsministers een protocolakkoord ondertekend betreffende de relatie tussen zorg- en bijstandsverleners van de erkende diensten voor thuishulp en beoefenaars van gezondheidszorgberoepen die werkzaam zijn in de thuiszorg. Het protocol bevat, onder meer, de belofte om binnen een realistische termijn tot afstemming te komen van de respectievelijke regelgeving op de onderschreven principes in het protocolakkoord.

Concreet betekent dit voor de Vlaamse Gemeenschap dat het decreet van 18 juli 2008 betreffende zorg- en bijstandsverlening moet worden aangepast, alsook het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 18 juli 2008 betreffende de zorg- en bijstandsverlening in de thuiszorg.

De SARWGG vond het gunstig dat hier duidelijke afspraken met het federale beleidsniveau worden gemaakt. Het is immers van groot belang dat de professionele krachten, die dagelijks hun werk uitoefenen in het Vlaamse welzijns- en gezondheidsveld, dit kunnen doen met **voldoende rechtszekerheid**. De SARWGG riep de Vlaamse Regering ook op om ook het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2009 tot uitvoering van het decreet van 18 juli 2008 betreffende de zorg- en bijstandsverlening in de thuiszorg, snel aan te passen.

Documenten:

[Briefadvies zorg- en bijstandsverlening](#) [47]

Vertrouwenscentra kindermishandeling

Briefadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin (Vertrouwenscentra Kindermishandeling)

De SARWGG uitte in zijn advies zijn tevredenheid over het feit dat de Vlaamse Regering de begrippen '**kindermishandeling**' en '**melding**' decretaal beter verankert, in afwachting van een meer globale regeling voor maatschappelijk noodzakelijk geachte hulp in het kader van de Integrale Jeugdhulp. De raad wenst wel dat ook de reikwijdte verhelderd wordt van de (zorg)-verantwoordelijkheid die door het vertrouwenscentrum wordt opgenomen in relatie tot andere hulpverlenende organisaties. De raad pleit voor **duidelijke afspraken tussen diverse hulpverleners** om – rekening houdend met elk zijn competenties - afstemming en continuïteit in opvolging te verzekeren.

Het is belangrijk dat ook voor professionele hulpverleners de drempel voor een melding van kindermishandeling en vermoeden van kindermishandeling aan een vertrouwenscentrum laag genoeg is.

De SARWGG bevestigt de noodzaak om bij de gegevensverzameling en –verwerking zowel de privacyregels, het beroepsgeheim en de rechtspositieregeling van de minderjarigen in acht te nemen en bij tegenstrijdigheden het belang van de minderjarige doorslaggevend te laten zijn. Daarom vraagt de raad **dringend een decretale regeling in verband met de registratie en de verwerking van persoons- en gezondheidsgegevens**.

Documenten:

[Advies wijziging decreet tot oprichting IVA Kind & Gezin](#) [48]

Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling

Briefadvies met betrekking tot de nota 'Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling' (VSDO)

De SARWGG is tevreden dat Vlaanderen een duurzaam langetermijnbeleid wil ontwikkelen. De raad is van mening dat een Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling moet tot stand komen in overleg tussen de regering, het middenveld, de actoren op het werkveld en de mensen in Vlaanderen. Een duurzaam beleid voeren, met inbegrip van het realiseren van belangrijke transities, is immers slechts mogelijk wanneer deze beleidskeuzes ook gedragen worden in de samenleving. Dit vergt een doorgedreven **participatie en overleg**, zowel bij het uittekenen van de visie, het maken van beleidskeuzes als bij het opmaken en uitvoeren van concrete acties.

De SARWGG hoopt dat de nota "VSDO" geen plan is naast andere (Vlaamse) (middel)langetermijnbeleidsplannen. Duurzame ontwikkeling moet maximaal stroomlijnen met de doelstellingen en indicatoren die in elk van deze plannen opgenomen zijn.

De raad onderschrijft een aantal uitgangspunten en plannen die in de nota VSDO werden opgenomen. In het bijzonder wil de raad de ambitie van de Vlaamse Regering om meer **beleidsdomeinoverschrijdend** te werken, onderschrijven. Een stap die nu moet gezet worden is het uitwerken van een samenwerkingskader en een duidelijke coördinatiestructuur.

Documenten:

[Advies Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling](#) [49]

Hervormingsprogramma Europa 2020

Advies met betrekking tot het ontwerp van het Vlaams hervormingsprogramma Europa 2020

Het is goed dat Vlaanderen actief werkt aan de vijf te behalen Europa 2020-targets die allen raken aan Vlaamse bevoegdheden. De SARWGG verwacht dat de **participatie van het middenveld**, van wetenschappelijke experts en van de andere relevante betrokken actoren in de samenleving verzekerd wordt, zowel wat betreft de monitoring als de (tussentijdse) evaluaties van de het Vlaams hervormingsprogramma Europa 2020 (VHP). De raad ziet hierbij een belangrijke rol weggelegd voor de strategische adviesraden in Vlaanderen.

In zijn advies maakte de raad ook enkele inhoudelijke opmerkingen over de strategische beleidslijnen met betrekking tot welzijn, gezondheid en gezin:

- Er moet werk gemaakt worden van innoverende **dwarsverbindingen tussen de welzijns- en de gezondheidssectoren**. Innovaties die impact hebben op een verbeterde samenwerking kunnen een sterke motor zijn voor een performante(re) zorg, voor zorg die maatschappelijk verantwoord is.
- Het is positief dat de **armoedetoets** ingevoerd zal worden. Dit voornemen zou ook verder geconcretiseerd moeten worden in een complementaire **'equity'-toets**.
- Specifiek voor de gezondheidszorg vestigt de raad de aandacht op het belang van **betaalbare zorg voor iedereen**, ook voor mensen in armoede. De raad acht het noodzakelijk om naast de link tussen armoede en werk, ook de link tussen armoede en gezondheid te benadrukken. Zeker in het licht van de vergrijzing moeten we ook de toegankelijkheid van de zorg voor chronische en complexe zorgnoden voldoende aandacht geven. Daarom pleitte de raad er onder meer voor om het systeem van de zorgverzekering te behouden en te versterken.
- Het is goed dat er een plan van aanpak komt voor een stapsgewijze ontsluiting van gegevens en databanken die de **automatische toekenning van rechten** mogelijk zal maken.
- Positief is dat er zal worden gewerkt aan een globale strategie voor de aanpak van **thuisloosheid** in Vlaanderen.

Documenten:

[Advies Vlaams hervormingsprogramma Europa 2020](#) [50]

Aanpassing begroting 2010

Briefadvies over het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2010

In het advies beperkte de raad zich tot de artikelen die betrekking hebben op het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het gaat hierbij over de artikelen 42 en 43, waarbij de raad enkele kleine opmerkingen en aandachtspunten formuleerde.

Documenten:

[Advies aanpassing begroting 2010](#) [51]

Zorgverzekering

Briefadvies over het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet o ver de organisatie van de zorgverzekering

De raad maakte in zijn advies geen fundamentele opmerkingen over dit ontwerpdecreet. Er werden enkele technische opmerkingen gemaakt.

Programmadecreet begroting 2011

Briefadvies over het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2011

De SARWGG spitte zich in zijn advies over dit ontwerpdecreet toe op de artikelen die onmiddellijke betrekking hebben op het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De raad drong onder andere aan op de ontwikkeling van een algemeen en integraal beleid rond palliatieve dagverzorging. Ook vroeg de raad verduidelijking over de indexbesparing voor niet-loongebonden subsidies. Deze ingreep leidt tot een groeiende kloof tussen de toegekende werkingsmiddelen en de reële kostenevolutie, met gevolgen voor de organisaties en ondernemingen in de sector en mogelijks ook voor de gebruikersbijdragen.

In dit advies werd ook de discrepantie tussen enerzijds de wil van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin om de instroom van laaggeschoolden en kansengroepen in het personeel in de sector te versterken en anderzijds de afbouw van het derde arbeidscircuit.

Documenten:

[Advies begeleiding begroting 2011](#) [52]

Beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Reflectienota over de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2010-2011

De SARWGG schreef op eigen initiatief enkele reflecties neer over de beleidsbrief WVG voor 2010-2011. De raad besprak de zes strategische doelstellingen van de beleidsbrief en gaf er telkens zijn opmerkingen en suggesties bij. U vindt hieronder een greep uit de aanbevelingen en opmerkingen van de raad.

1. Bij de eerste doelstelling (Welzijns- en gezondheidsproblemen voorkomen, vlug detecteren en tijdig en adequaat aanpakken):
Inzake preventie pleitte de raad voor een samenhangend beleid dat via afstemming tot stand komt en op verschillende beleidsdomeinoverschrijdende terreinen acties ontwikkelt. Ook vroeg de raad specifieke aandacht voor de toegankelijkheid van opvoedingsondersteuning voor kwetsbare groepen. De raad is eveneens van mening dat het eerstelijnswelzijnswerk en de eerstelijnsgezondheidszorg meer als een geheel moeten benaderd worden
2. Bij de tweede doelstelling (Verruimen van sociale bescherming) vraagt de raad dat er werk gemaakt wordt van een systeem dat sociale rechten automatisch en op correcte wijze toekent. Verder vraagt de raad om bij de uitwerking van het decreet over de Vlaamse sociale bescherming betrokken te worden en rekening te houden met het advies dat de raad uitbracht over de visienota.
3. Over de derde doelstelling (Hulp- en dienstverlening uitbouwen om zorg op maat te realiseren) is de raad positief over het uitbreidingsbeleid in de kinderopvang en de jeugdhulp. De raad vraagt om het inclusiebeleid voor personen met een handicap breed in te vullen en houdt een pleidooi voor integrale zorg in het gehele zorg- en gezondheidsaanbod.
4. Voor wat de vierde doelstelling (Sturing, stimulering en ondersteuning van kwaliteitsvolle zorg) betreft beveelt de raad aan om een meer prominente plaats te geven aan zelfzorg, mantelzorg en vrijwilligerswerk in het zorgsysteem. Ook wordt verwezen naar de adviezen over 'Flanders' Care' en 'Marktwerking, Commercialisering en Zorg'.
5. In de reflectie over de vijfde doelstelling (Meer efficiëntie en effectiviteit) is de raad tevreden dat er in verschillende sectoren wordt geïnvesteerd om de gegevensoverdracht en –uitwisseling efficiënter te maken en dat er inspanningen geleverd worden om een aantal relevante beleidsindicatoren te ontwikkelen. De raad staat positief tegenover het voornemen van de minister om referentiekaders en kwaliteitsstandaarden te ontwikkelen om de kwaliteit van de zorg te objectiveren. De SARWGG verwijst hierbij naar zijn initiatief om de fundamentele uitgangspunten van maatschappelijk verantwoorde zorg te omschrijven. Voor de raad zijn deze uitgangspunten "relevantie, rechtvaardigheid, toegankelijkheid, kwaliteit en doelmatigheid". Wel maakt de raad voorbehoud bij de invoering van de meldingsplicht voor risicovolle medische praktijken.
6. De raad hoopt dat bij de zesde doelstelling (Samenwerking) er niet alleen gestreefd wordt naar meer efficiëntie in de rolverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus, maar dat er ook werk gemaakt wordt van meer duidelijkheid, verantwoordelijkheid en

effectiviteit. Voorts herhaalt de raad zijn pleidooi voor beleidsdomeinoverschrijdend werken.

Documenten:

[Reflectienota Beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2010-2011](#) [53]

Werkprogramma 2011

Het werkprogramma 2011 is net als het vorige opgebouwd rond de strategische doelstellingen die de adviesraad voor ogen heeft. Vanuit de missie en de visie van de raad werden enkele strategische doelstellingen ontwikkeld op zowel het bestuurlijk-organisatorisch als zorginhoudelijk vlak.

Op bestuurlijk-organisatorisch vlak wil de raad bijdragen tot een verbetering van de hulp- en dienstverlening voor alle zorgvragers en zorgverstrekkers. Hij wil daarbij een aantal impulsen geven binnen het domein van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, maar ook de aandacht vragen om een beleidsdomeinoverschrijdend beleid te voeren voor welzijns-, gezondheids- en gezinsmateries.

De operationele doelstellingen in dit werkprogramma worden geconcretiseerd in verschillende acties, die in de mate van het mogelijke vergezeld zijn van één of meer meetbare indicatoren.

Tot slot wordt opgemerkt dat dit werkprogramma een "rollend werkprogramma" is, dat in de loop van de periode kan bijgestuurd worden.

Documenten:

[Werkprogramma SARWGG 2011](#) [54]

Samenstelling

Voorzitter ■ ■ ■

Professor Jan de Maeseneer

Ondervoorzitters ■ ■ ■

Drieskens Annemie, Gezinsbond
Debruyne Michel, ACW - ACV

Leden ■ ■ ■

Deskundigen

Annemans Lieven, UGent
Baeckelandt Wino, Zorggroep Heilig Hart Kortrijk
De Maeseneer Jan, UGent

De Niel Jo, Hefboom
Devriendt Erwin, Solidariteit voor het Gezin
Geebelen Jos, VGGZ
Stabel Kurt, RVT Buitenhof
Van Audenhove Chantal, KULeuven
Van Larebeke Nik, UGent

Vertegenwoordigers van de gebruikers

De Geest Greta, Onafhankelijk Ziekenfonds
Drieskens Annemie, Gezinsbond
Leus Ignace, Christelijke Mutualiteit
Vanhauwaert Frederic, Vlaams Netwerk Armoedebestrijding
Weeghmans Ilse, Vlaams Patiëntenplatform
Willockx Sarah, Socialistische Mutualiteit

Vertegenwoordigers van het personeel

Langenus André, BBTK
Selleslagh Mark, LBC

Vertegenwoordigers van de SERV

Debruyne Michel, ACW-ACV
Dedeyne Maarten, ACLVB
Deneyer Hilde, Unizo
Meulemans Bert, Boerenbond
Staelraeve Sofie, Voka
Vermeersch Françoise, Vlaams ABVV

Vertegenwoordigers van de voorzieningen

Aerts Bruno, Verso
Cuyt Frank, VWV
Degadt Peter, Zorgnet Vlaanderen
Fret Ludo, POW
Vastiau Elke, VVSG

Medewerkers

Voorzitter ■ ■ ■

de Maeseneer Jan 02 209 01 11

Secretaris ■ ■ ■

Naets

Gunter

02 209 01 30

gnaets@serv.be

Studiedienst ■ ■ ■

Benyaich

Bilal

02 20 90 131

bbenyaich@serv.be

Krekels

Barbara

02 209 01 33

bkrekel@serv.be

Bron-URL: <http://www.serv.be/sarwgg/book/jaarverslag-2010-sarwgg>

Links:

- [1] <http://www.serv.be/sarwgg/page/wat-doen-we>
- [2] <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2009-2010/g479-1.pdf>
- [3] <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g61-2.pdf>
- [4] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/reflectienota-over-de-beleidsbrief-welzijn-volksgezondheid-en-gezin-2010-2011>
- [5] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/beleidsbrief-welzijn-volksgezondheid-en-gezin>
- [6] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-de-visienota-vlaamse-sociale-bescherming>
- [7] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/vlaamse-sociale-bescherming>
- [8] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-het-vlaams-actieplan-armoedebestrijding-2010-2014>
- [9] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/actieplan-armoedebestrijding>
- [10] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-de-visienota-kinderopvang>
- [11] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/visienota-kinderopvang>
- [12] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-flanders-care>
- [13] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/flanders-care>
- [14] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/reflectienota-eerstelijnszorg>
- [15] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/reflectienota-eerstelijnszorg>
- [16] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-vlaamse-strategie-duurzame-ontwikkeling>
- [17] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/vlaamse-strategie-duurzame-ontwikkeling>
- [18] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-de-nota-risicobeheer-omgaan-met-onzekerheden>
- [19] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/nota-risicobeheer>
- [20] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-het-vlaams-hervormingsprogramma-europa-2020>
- [21] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/hervormingsprogramma-europa-2020>
- [22] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/briefadvies-over-relatiebemiddeling>
- [23] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/relatiebemiddeling>
- [24] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/briefadvies-over-de-rechtenverkenner>
- [25] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/lokaal-sociaal-beleid>
- [26] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-normering-straling-van-zendantennes>
- [27] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/normering-zendantennes>
- [28] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-begeleiding-van-de-aanpassing-van-de-begroting-2010>
- [29] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/aanpassing-begroting-2010>
- [30] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/briefadvies-zorg-en-bijstandsverlening>

- [31] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/zorg-en-bijstandsverlening>
- [32] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/briefadvies-decreet-zorgverzekering>
- [33] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/zorgverzekering>
- [34] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-wijziging-decreet-tot-oprichting-iva-kind-gezin>
- [35] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/vertrouwenscentra-kindermishandeling>
- [36] <http://www.serv.be/sarwgg/publicatie/advies-over-het-voortontwerp-van-decreet-houdende-bepalingen-tot-begeleiding-van-d-0>
- [37] <http://www.serv.be/sarwgg/book-4661/programmadecreet-begroting-2011>
- [38] <http://www.serv.be/document/advies-over-de-visienota-vlaamse-sociale-bescherming>
- [39] <http://www.serv.be/document/advies-over-het-vlaams-actieplan-armoedebestrijding-2010-2014>
- [40] <http://www.serv.be/document/advies-normering-straling-van-zendantennes>
- [41] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-flanders-care>
- [42] <http://www.serv.be/document/briefadvies-over-de-visienota-kinderopvang>
- [43] <http://www.serv.be/sarwgg/document/reflectienota-eerstelijnszorg>
- [44] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-risicobeheer>
- [45] <http://www.serv.be/document/briefadvies-over-relatiebemiddeling>
- [46] <http://www.serv.be/document/briefadvies-over-de-rechtenverkenner>
- [47] <http://www.serv.be/document/briefadvies-zorg-en-bijstandsverlening>
- [48] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-wijziging-decreet-tot-oprichting-iva-kind-gezin>
- [49] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-vlaamse-strategie-duurzame-ontwikkeling>
- [50] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-vlaams-hervormingsprogramma-europa-2020>
- [51] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-aanpassing-begroting-2010>
- [52] <http://www.serv.be/sarwgg/document/advies-begeleiding-begroting-2011>
- [53] <http://www.serv.be/sarwgg/document/reflectienota-beleidsbrief-welzijn-volksgezondheid-en-gezin-2010-2011>
- [54] <http://www.serv.be/sarwgg/document/werkprogramma-sarwgg-2011>